TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Mở rộng bao phủ, nâng cao hiệu quả chính sách về bảo hiểm đối với người khuyết tật

14:54 21/04/2026

Trong tiến trình xây dựng hệ thống an sinh xã hội bao trùm, Việt Nam đã từng bước hoàn thiện chính sách BHXH, BHYT và trợ giúp xã hội cho người khuyết tật. Tuy nhiên, trước yêu cầu phát triển bền vững, việc tiếp tục mở rộng và nâng cao hiệu quả chính sách vẫn là nhiệm vụ cấp thiết.

Ảnh minh họa

Theo báo cáo “Hướng tới xã hội hòa nhập: An sinh xã hội kiến tạo cơ hội và trao quyền cho người khuyết tật tại Việt Nam” của Tổ chức Lao động quốc tế (ILO), an sinh xã hội đóng vai trò then chốt trong việc bù đắp những chi phí phát sinh mà người khuyết tật phải đối mặt, từ chi phí chăm sóc sức khỏe, thiết bị hỗ trợ đến những tổn thất về cơ hội việc làm. Đồng thời, các chính sách này không chỉ góp phần giảm nghèo mà còn thúc đẩy sự tham gia của người khuyết tật vào thị trường lao động và đời sống xã hội.

Thực tiễn cho thấy, hệ thống an sinh xã hội của Việt Nam hiện được thiết kế tương đối toàn diện với sự kết hợp giữa trợ giúp xã hội không dựa trên đóng góp và các chế độ bảo hiểm. Người khuyết tật nặng và đặc biệt nặng được hưởng trợ cấp xã hội hằng tháng, đồng thời được cấp thẻ BHYT miễn phí, qua đó bảo đảm quyền tiếp cận dịch vụ y tế cơ bản. Trong khi đó, đối với những người có tham gia BHXH, các chế độ tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp và trợ cấp suy giảm khả năng lao động đã góp phần tạo "lưới an toàn" quan trọng, giúp duy trì thu nhập khi khả năng lao động bị suy giảm.

Một trong những điểm đáng chú ý là phạm vi bao phủ an sinh xã hội đối với người khuyết tật tại Việt Nam đã được mở rộng đáng kể trong thời gian qua. Số lượng người hưởng trợ cấp xã hội đã tăng hơn ba lần trong vòng 15 năm, đạt khoảng 1,7 triệu người, tương đương 1,7% dân số, đồng thời phần lớn nhóm đối tượng này đều được cấp BHYT miễn phí. Bên cạnh đó, hệ thống BHXH cũng đang chi trả chế độ liên quan đến suy giảm khả năng lao động cho khoảng 600.000 người, cho thấy vai trò ngày càng rõ nét của chính sách an sinh xã hội trong bảo vệ người lao động trước các rủi ro dài hạn.

Không chỉ mở rộng về phạm vi, mức độ hỗ trợ cũng từng bước được cải thiện. Giá trị thực của trợ cấp xã hội dành cho người khuyết tật đã tăng đáng kể theo thời gian, phản ánh sự quan tâm của Nhà nước đối với nhóm yếu thế. ILO cho rằng mức trợ cấp dành cho người khuyết tật tại Việt Nam đã có nhiều cải thiện, song vẫn còn dư địa để điều chỉnh phù hợp hơn với chuẩn nghèo và mặt bằng mức sống, cũng như tiệm cận với kinh nghiệm quốc tế.

Một thách thức khác được chỉ ra là sự chênh lệch trong mức độ thụ hưởng giữa các nhóm người khuyết tật. Trong khi người khuyết tật nặng và đặc biệt nặng được bao phủ tương đối tốt, thì người khuyết tật nhẹ vẫn nhận được hỗ trợ còn hạn chế, chủ yếu dưới dạng giảm giá dịch vụ hoặc hỗ trợ việc làm ở một số địa phương. Đây là khoảng trống chính sách cần được quan tâm trong thời gian tới nhằm bảo đảm tính công bằng và bao trùm của hệ thống an sinh.

Bên cạnh đó, các yếu tố liên quan đến triển khai chính sách cũng đặt ra nhiều vấn đề cần tiếp tục hoàn thiện. Hệ thống xác định mức độ khuyết tật tại cộng đồng được đánh giá là có tính tiếp cận cao và phù hợp với thông lệ quốc tế, song vẫn tồn tại những hạn chế về tính thống nhất trong thực hiện và nhận thức của người dân. Việc chuyển đổi phương thức chi trả trợ cấp theo hướng hiện đại, không dùng tiền mặt cũng mang lại nhiều thuận lợi, nhưng đồng thời có thể tạo ra rào cản đối với một số nhóm người khuyết tật nếu không có giải pháp hỗ trợ phù hợp.

Đáng chú ý, mối liên kết giữa an sinh xã hội và thị trường lao động vẫn chưa thực sự chặt chẽ. Người khuyết tật có tỷ lệ tham gia lực lượng lao động thấp hơn đáng kể so với người không khuyết tật, và phần lớn làm việc trong khu vực tự làm hoặc việc làm phi chính thức. Trong khi đó, nhiều nghiên cứu cho thấy nếu được hỗ trợ phù hợp về môi trường làm việc, kỹ năng và chính sách khuyến khích, phần lớn người khuyết tật hoàn toàn có thể tham gia các công việc có hưởng lương và đóng góp tích cực cho nền kinh tế.

Từ những phân tích trên, ILO khuyến nghị Việt Nam cần tiếp tục hoàn thiện hệ thống an sinh xã hội theo hướng bao trùm và linh hoạt hơn. Trong đó, ưu tiên nâng mức trợ cấp xã hội tiệm cận chuẩn nghèo và điều chỉnh thường xuyên theo biến động giá cả; mở rộng phạm vi bao phủ đối với người khuyết tật nhẹ; đồng thời tăng cường các chế độ bảo hiểm liên quan đến suy giảm khả năng lao động nhằm nâng cao mức độ bảo vệ cho người trong độ tuổi lao động.

Đối với BHYT, việc rà soát và hoàn thiện gói quyền lợi theo hướng bao phủ tốt hơn các chi phí đặc thù như phục hồi chức năng, thiết bị hỗ trợ và điều trị dài hạn được xem là giải pháp quan trọng nhằm giảm gánh nặng tài chính cho người khuyết tật. Bên cạnh đó, cần tiếp tục cải thiện hệ thống chi trả, bảo đảm đa dạng phương thức tiếp cận phù hợp với điều kiện của từng nhóm đối tượng.

Ở tầm vĩ mô, việc xây dựng hệ thống an sinh xã hội đa tầng, kết hợp giữa trợ giúp xã hội, BHXH bắt buộc, BHXH tự nguyện và các chính sách hỗ trợ việc làm được xem là hướng đi tất yếu. Đồng thời, tăng cường sự tham gia của các tổ chức đại diện người khuyết tật trong quá trình xây dựng và thực thi chính sách sẽ góp phần nâng cao tính thực tiễn và hiệu quả của hệ thống.

Có thể thấy, mở rộng bao phủ BHXH, BHYT và trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật không chỉ là yêu cầu về an sinh mà còn là thước đo của sự phát triển bao trùm. Việc tiếp tục hoàn thiện chính sách theo hướng nhân văn, linh hoạt và phù hợp thực tiễn sẽ là nền tảng quan trọng để bảo đảm mọi người dân đều được thụ hưởng thành quả phát triển, đúng với mục tiêu “không để ai bị bỏ lại phía sau”.

Thu Thủy